

l'Abellerol

Signat el nou conveni amb el Departament de Medi Ambient

El passat desembre es va signar el nou conveni de col·laboració entre el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya i el GCA.

La durada del present conveni és de quatre anys (2000-2003) i té com a objecte establir un marc de col·laboració entre les dues entitats que faci possible la coordinació de les

tasques relacionades amb l'anellament a Catalunya (Oficina Catalana d'Anellament), el desenvolupament de diversos programes de seguiment de l'avifauna i la realització de l'Atlas dels Ocells Nidificants de Catalunya 1999-2001. El conveni preveu que el Departament de Medi Ambient es faci càrrec, principalment, de les despeses de coordinació associades als diferents projectes. (pàg. 3)

Nou anys de campanyes d'anellament al delta de l'Ebre

La campanya de migració de tardor que té lloc cada any al Canal Vell (delta de l'Ebre) és la més important que mai s'ha realitzat a Catalunya. Des de 1992, i dins del programa internacional "European African Songbird Migration Network", l'estació d'anellament del Canal Vell ha estat operativa quatre mesos a l'any (des de principis d'agost a principis de desembre) per tal de cobrir la totalitat del pas migratori postnupcial. En aquest número de *l'Abellerol*, podreu trobar un resum dels resultats obtinguts durant aquests primers nou anys d'activitat de l'estació. Els prop de 50.000 anellaments i la gran varietat d'espècies capturades donen fe de la importància d'aquesta campanya. (pàg. 4)

David Bigas

Una tardor espectacular

Probablement la tardor de 2000 ha estat la més espectacular que hom recordi a Catalunya pel que fa a l'observació de rareses. De fet, si només tenim en compte els divagants que s'han anellat, l'últim any del segle XX sembla difícilment repetible. Un Rossinyol blau siberià *Luscinia cyane* (foto superior)-la segona observació de l'espècie al Palearctic Occidental!-, un Viri d'ulls vermells *Vireo olivaceus*, un Mosquiter de doble ratlla *Phylloscopus inornatus* i dos Repicatalons petits *Emberiza pusilla* són algunes de les sorpreses que ens va portar la tardor. (pàg. 13)

Sumari

Editorial	2
Reorganitzem les publicacions	
Notícies	3
• Nou conveni amb el Departament de Medi Ambient	
• A punt el nou Manual per a l'anellament científic d'ocells	
• L'Anuari d'Ornitologia de Catalunya de 1998 ja esta publicat	
European African Songbird Migration Network	4
Nou anys de campanyes d'anellament al Parc Natural del delta de l'Ebre	
Espècies exòtiques	8
El Bec de corall senegalès <i>Estrilda astrild</i> i el Bec de corall cuanegre <i>Estrilda troglodytes</i> a Catalunya	
Campanyes de tardor	
• Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa	10
• Canyissar de Sebes	11
• Sot del Fuster	12
Novetats avifaunístiques	
• Crònica Ornitològica Setembre-Desembre 2000	13
• Rossinyol blau siberià <i>Luscinia cyane</i>	15
• Viri d'ulls vermells <i>Vireo olivaceus</i>	16
Peticions d'informació	16
Novetats Bibliogràfiques	18
Agenda	20

l'Abellerol

Butllet de contacte del
Grup Catal d'Anellament
n m. 12
hivern 2000-2001

Comit Editorial
Raí Aym
Gabriel Gargallo

Responsables de seccions
Carles Barriocanal, Ricard Gutiérrez
Sergi Sales

Revisi d'estil
Raí Aym, Andreu Carretero

Col·laboradors
Joan Carles Abella, David Bigas,
Oriol Clarabuch,
Joan Carles Fernández-Ordóñez
Cristian Jensen, Abel Julien
Albert Martínez-Vilalta, Sofia Rivaes

Disseny i maquetaci
Lluc Juli

Edita
Grup Catal d'Anellament
Museu de Zoologia
Passeig Picasso, s/n
08003 Barcelona
Tel.: 93 319 42 79
Correu electrònic: gca.gca@suport.org
Pàgina web: www.grupcatala.org

El Grup Catal d'Anellament (GCA) és una entitat constituïda amb la finalitat d'estudiar la biologia i la migració dels ocells que ni en passen o hivernen a Catalunya mitjançant tècniques de marcatge científic.

© 2001 Grup Catal d'Anellament
Dipòsit legal: B-11111-11
Composició i muntatge: B-11111111, SL
Impressió: B-11111111, SL

Les opinions dels autors de les col·laboracions que apareixen en aquest butllet corresponen exclusivament al seu criteri personal, excepte les que siguin el seu caràcter de directius del GCA.

EDITORIAL

Reorganitzem les publicacions

Teniu a les vostres mans *l'Abellerol*, el nou *Butlletí de contacte del GCA*, amb un nom nou, un format diferent, un disseny més atractiu, i, com no, una major freqüència d'aparició. Com ja us havíem avançat en l'editorial del número anterior, el nou *Butlletí de contacte* es publicarà tres cops a l'any, els mesos de febrer, juny i octubre. Amb això, tot i les limitacions de temps pròpies de l'edició d'una revista impresa, pretenem fer-vos arribar amb la suficient puntualitat tota la informació relativa a les últimes novetats i notícies que fan referència al GCA, amb especial atenció a la presentació dels resultats preliminars dels nombrosos projectes i campanyes que el Grup porta a terme.

Aquesta aposta per dinamitzar la revista ens ha portat a fer-hi diversos canvis, especialment de disseny i format; el primer de tots, però, ha estat donar-li un nom més familiar. El nom finalment escollit, *l'Abellerol*, ens ha semblat el més adient per a una revista que ha de ser el principal vehicle de comunicació interna del GCA. En l'elecció, s'ha tingut en compte la història del Grup i l'espècie, que des de sempre, ha estat la base tradicional del nostre logotip. Cal assenyalar aquí que la circular ornitològica homònima que, fins ara, havia servit per difondre els resultats d'aquelles activitats del GCA que no estaven estrictament lligades a l'anellament (especialment les referides al projecte *Atles*), deixarà de publicar-se. Tots els col·laboradors de l'*Atles*, però, seguiran rebent informació puntual en la forma d'un *report anual* específic per al projecte, distintiu, però d'un format i línia estètica germana a la de *l'Abellerol*. De manera similar, la resta de programes que vagi desenvolupant el GCA, com per exemple el *SYLVIA*, comptaran amb *reports anuals* propis.

Una nova imatge corporativa

Amb l'aparició d'aquest nou *Butlletí de contacte*, estrenem alguns dels elements de la nova imatge corporativa del Grup. El fort creixement que hem experimentat durant els darrers anys, així com la gran diversitat i dimensió dels projectes que estem desenvolupant, ens van fer replantejar d'una manera integral quins havien de ser, des d'un punt de vista visual, els nostres elements identificatius. Fruit d'això, ha estat l'elaboració d'un nou logotip (que ja podeu veure al llarg d'aquesta revista) i la selecció d'una tipografia i uns colors representatius. El Grup té la intenció d'anar introduint al llarg d'aquest any i de forma gradual aquests nous elements, tant en les seves publicacions com en la resta d'iniciatives on hagi de ser present la seva imatge. Només esperem que el disseny que s'ha escollit sigui del vostre gust.

NOT CIES

Nou conveni amb el Departament de Medi Ambient

El nou conveni entre el Departament de Medi Ambient i el GCA, d'una durada de quatre anys (2000-2003), té com a principals objectius la coordinació de l'anellament científic d'ocells a Catalunya i el desenvolupament de diversos programes de monitoratge, com ara l'Atlas dels ocells nidificants i el programa SYLVIA.

Aquest nou conveni, si bé signat amb Medi Ambient, no deixa de ser una continuació dels que, ininterrompudament des de 1987, han anat signant el GCA i la Direcció General del Medi Natural del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. El fet que el conveni deixi de dependre d'Agricultura es deu al recent traspàs de l'antiga Direcció General de Medi Na-

tural (ara anomenada Direcció General de Patrimoni Natural i del Medi Físic) al Departament de Medi Ambient.

La durada del present conveni és de quatre anys (2000-2003) i té com a objecte establir un marc de col·laboració entre les dues entitats que faci possible la coordinació de les tasques relacionades amb l'anellament a Catalunya (Oficina Catalana d'Anellament), el desenvolupament de diversos programes de seguiment de l'avifauna i la realització de l'Atlas dels Ocells Nidificants de Catalunya 1999-2001. Cal remarcar aquí que el present conveni assumeix els pactes establerts entre el GCA i el Departament de Medi Ambient dins el "Conveni entre el Grup Català d'Anellament, la Fundació Territori i Paisatge i el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Ca-

talunya per a la realització de l'Atlas dels ocells nidificants 1999-2001" signat el juliol passat (vegeu Butlletí de Contacte núm. 11).

El conveni preveu que el Departament de Medi Ambient financii, fonamentalment, les despeses de coordinació dels diferents projectes (entre aquestes despeses s'inclouen els 15 milions del conveni signat al juliol per a la coordinació de l'Atlas). A més de desenvolupar els programes de monitoratge, el GCA s'haurà d'encarregar de gestionar els diferents bancs de dades així com d'integrar-los en el Sistema d'Informació sobre el Patrimoni Natural del Departament de Medi Ambient. Finalment, el conveni també preveu la realització de campanyes d'anellament a diversos espais naturals gestionats pel Departament de Medi Ambient.

A punt el nou Manual per a l'anellament científic d'ocells

Un cop superats certs problemes d'última hora que havien endarrerit més de l'esperat la seva aparició, ja podem gaudir del nou manual d'anellament de referència a l'estat espanyol. Aquesta nova publicació, versió actualitzada de l'antic *Manual del anillador* ha estat possible gràcies a la financiació de la Direcció General de Conservación de la Naturaleza i la col·laboració de les entitats avaladoras.

En el proper número de l'Abellerol podreu trobar una revisió detallada de l'obra.

L'Anuari d'Ornitologia de Catalunya de 1998 ja està publicat

Aquest mes de febrer no només ens porta l'aparició del propi Abellerol i el nou Manual d'anellament. Seguint en la línia de dinamització de les publicacions del Grup, ja tenim preparat el tercer volum de l'Anuari d'Ornitologia de Catalunya.

Quan estigueu llegint aquestes línies, l'Anuari de 1998 ja serà al carrer. Un cop més, doncs, agrair la col·laboració de tots aquells que heu enviat observacions o que d'una manera o altra heu fet possible que fem el primer pas per posar-nos al dia, si tot va bé, l'estiu de l'any vinent. Com podreu veure al final d'aquest número, un cop iniciades les tasques per a la realització de l'Anuari de 1999, ja us fem una primera crida perquè ens envieu les vostres observacions de l'any 2000. Com veieu, no hi ha temps per adormir-se!

A més de la secció bàsica, on es mostren totes les observacions d'interès per a cada espècie, l'Anuari de 1998 compta amb diversos articles. Aquests treballs es varen preparar per ser publicats a l'Anuari precedent, però van haver de reservar-se per a aquest volum per problemes d'espai.

EUROPEAN AFRICAN SONGBIRD MIGRATION NETWORK

Nou anys de campanyes d'anellament al delta de l'Ebre dins de l'European African Songbird Migration Network

L'European African Songbird Migration Network ha estat el projecte més ambiciós d'anellament que mai s'hagi realitzat per a l'estudi del fenomen migratori. L'estació d'anellament del Canal Vell, al Parc Natural del delta de l'Ebre, es va unir al projecte l'any 1992 i des de les hores hi ha participat de forma ininterrompuda.

Volar és una activitat energèticament costosa, per això els desplaçaments migratoris depenen, en gran part, de les reserves de combustible acumulades en forma de greix. Els passeriformes, al llarg de les seves migracions efectuen parades en algunes àrees clau, on han d'alimentar-se intensivament per tal d'acumular grans quantitats de greix. Aquest emmagatzematge és essencial abans de la partida cap a la seva destinació, especialment en una zona com la mediterrània, situada immediatament abans o després de barreres geogràfiques importants, com la mar Mediterrània o el desert del Sàhara. Sorprenentment, encara es coneix poc sobre quines són aquestes localitats que permeten l'acumulació de reserves, i les característiques que les fan atractives per a les diferents espècies d'ocells.

El coneixement de les rutes de migració específiques, així com la identificació de les àrees importants d'engreixament i l'avaluació de les necessitats ecològiques i energètiques de cada espècie durant aquestes parades migratòries i en els quaters d'hivernada, no són solament aspectes de fonamental importància científica, sinó també un requisit imprescindible per a la correcta realització de qualsevol programa de conservació dels passeriformes migrants.

Fruit de la presa de consciència d'aquesta situació, durant els últims anys s'estan desenvolupant diversos projectes per a l'estudi a gran escala del fenomen migratori entre Europa i Àfrica. Alguns dels projectes més importants en aquest sentit han estat el pioner "Mett-

Estació biològica de Canal Vell. Parc Natural del delta de l'Ebre.

nau-Reitz-Illmitz Program" (finançat pel Max-Planck Institut - Vogelwarte Radolfzell), que va posar les bases per a l'organització de campanyes coordinades i estandarditzades d'estudi de la migració de passeriformes. Més tard, això va permetre l'organització de projectes més ambiciosos com el "Piccole Isole" i, sobretot, l'"European African Songbird Migration Network" (finançat per l'European Science Foundation).

Aquests dos projectes pretenen augmentar el coneixement del fenomen migratori (tant a nivell espacial com temporal), l'energètica i l'ecologia de la migració de passeriformes entre Europa i Àfrica, així com estimular la col·laboració internacional en aquest camp d'investigació. L'interès de la col·laboració proposada rau en la seva naturalesa comparativa, ja que permet estudiar espècies i poblacions en diferents

períodes de l'any. Així mateix, es poden conèixer les característiques ecològiques de diverses localitats de parada migratòria, així com de les zones d'hivernada en diferents àrees geogràfiques. Aquests projectes coordinats suposen la forma més eficaç d'aprofundir en el coneixement de la migració de les aus des d'un punt de vista global.

Àrea d'estudi

Els aiguamolls són unes àrees molt importants per al descans i l'alimentació dels ocells aquàtics i marins migradors, però també per a molts passeriformes (orenetes, mosqueters, boscarles...). Per aquest motiu, són uns llocs ideals per estudiar el comportament de diferents espècies migratòries en les zones d'estacionament, "stopover", tant des de la perspectiva ecològica com per a la seva conservació.

L'Estació Biològica del Canal Vell es troba situada a la vora d'una de les majors llacunes litorals del delta de l'Ebre (el Canal Vell, 20.235 ha), dins d'una propietat de 17 ha, que pertany al Parc Natural. Aquesta propietat, que inclou una part de la llacuna, està dominada per una gran extensió de canyissar (bàsicament *Phragmites australis*), permanentment inundat amb aigua dolça procedent de la xarxa de reg dels arrossars. L'esmentat canyissar té petites basses d'aigües lliures i està envoltat per canals i per zones amb arbustos (*Myoporum tenuifolium*) i petits arbres (*Tamarix sp.*), de fins a uns 3-3,5 metres d'alçada. Aquesta zona fou escollida per formar part de la xarxa europea de punts per a l'estudi de la migració de tardor "European African Songbird Migration Network" pels motius següents:

1. Està situada a molta distància d'altres estacions d'anellament de la xarxa.

2. És travessada per poblacions d'aus passeriformes de tota Europa.

3. Es troba en una zona protegida i, per tant, és possible efectuar estudis a llarg termini, sense el risc que siguin alterats per activitats humanes.

4. Posseeix grans extensions de vegetació clímax i actua com una petita illa, atraient gran nombre de passeriformes migradors.

5. Forma part d'un aiguamoll d'importància internacional, inclòs en la Llista Ramsar espanyola. El delta de l'Ebre està considerat com una de les zones humides més importants de la Mediterrània.

Metodologia de treball

a) Període de captura

El període de captura fou escollit seguint les especificacions dels projectes internacionals. En la migració de primavera (prenupcial), les captures es realitzaren des del 16 d'abril al 15 de maig. En el cas de la de tardor (postnupcial), el període escollit es va triar de manera que cobris tot el pas migratori. En tots els anys, el període de captura fou el mateix, del 4 d'agost a l'1 de desembre, excepte per a la tardor de 1992, quan el període d'anellament va ser del 9 d'agost al 31 d'octubre.

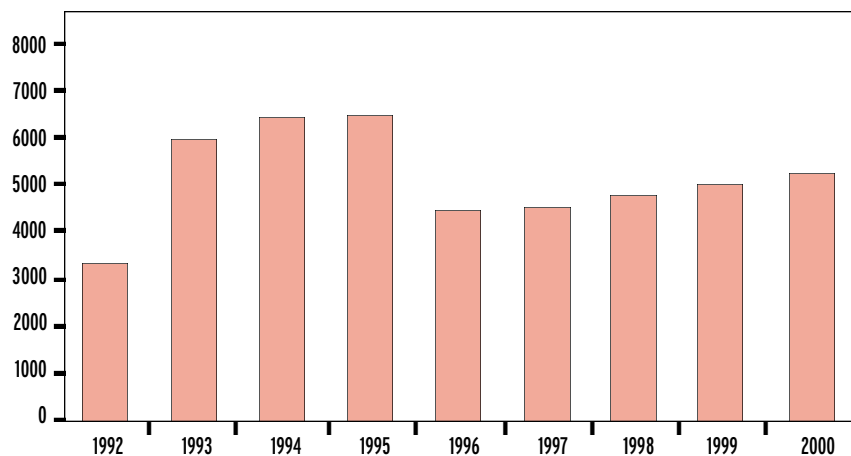

Figura 2. Evolució anual de les primeres captures efectuades a l'Estació Biològica de Canal Vell.

b) Treball de camp

Els mètodes de captura són altament estandaritzats, així com les diverses mesures per a la determinació del pes, de les reserves de greix i dels caràcters morfològics externs. Aquesta estandarització és obligatòria per a totes les estacions d'anellament incloses a l'"European African Songbird Migration Network" (Bairlein 1995). Per a la captura dels ocells es van utilitzar un total de 36 xarxes japoneses de 6 m de longitud. Les xarxes tenien quatre bosses de 50 cm i entre el terra i la primera bossa hi havia un espai de 40 cm.

Les xarxes, numerades, es van situar en punts fixos i es van agrupar en quatre zones de captura diferents: **1) Lloc de Captura Myoporum:** filera d'arbustos de l'espècie *Myoporum tenuifolium*, amb una alçada de 3 a 3,5 m. En aquest hàbitat es van col·locar un total de 72 m de xarxa. **2) Lloc de Captura Canyissar:** canyissar dens i permanentment inundat de *Phragmites australis*, amb 2-2,5 m d'alçada. Altres espècies com *Typha angustifolia* també hi són presents. En aquesta zona es van col·locar un total de 48 m de xarxa. **3) Lloc de Captura Canal:** línia densa de *Phragmites australis*, de 4,5 m d'alçada, en el marge d'un canal. En aquest hàbitat es van col·locar un total de 66 m de xarxa. **4) Lloc de Captura Tamarix:** caracteritzat per la presència de petits

arbres (*Tamarix boveana*, *Tamarix africana*, *Tamarix gallica*) de quasi 3 m d'alçada, barrejats amb canyissar. Es van col·locar un total de 30 m de xarxes. Als darrers dos anys de campanyes (1999 i 2000), les xarxes pertanyents al lloc de captura Canyissar van ser eliminades i redistribuïdes per la zona d'anellament de l'Estació Biològica, però sense alterar el nombre total de xarxes japoneses.

En condicions normals, les xarxes es van obrir de forma contínua durant tots els dies, des de la sortida a la posta del sol. Només en condicions climàtiques adverses - pluja intensa, vent fort i temperatures ambientals extremes - les xarxes es van tancar. Les xarxes es revisaven regularment en intervals d'una hora. De tots els ocells capturats es registraven les següents dades: número d'anella, tipus de captura (primera captura, recaptura o control), espècie, data de captura, hora de captura, número de la xarxa, número de bossa, edat (codi EURING), sexe, muda (muda de les plomes cobertores i de les plomes de vol), longitud de la 3ª primària, longitud de l'ala (corda màxima), pes, índex de greix (segons Kaiser 1993) i grau de progrés de la muda.

Resultats

Aquí s'exposen els resultats de les campanyes de tardor compreses entre els anys 1992 i 2000, en les quals s'han ane-

EUROPEAN AFRICAN SONGBIRD MIGRATION NETWORK **Nou anys de campanyes al delta de l'Ebre**

llat un total de 47.966 ocells de 88 espècies diferents (Taula 1).

Entre les espècies capturades destaquen, per l'elevat nombre de captures, la Boscarla de canyar *Acrocephalus scirpaceus*, el Mosquiter comú *Phylloscopus collybita*, el Rossinyol bord *Cettia cetti* i el Repicatalons *Emberiza schoeniclus*. Pel que fa als ocells migradors de mitjana i llarga distància, les captures més importants són de l'Oreneta vulgar *Hirundo rustica*, la Cotxa blava *Luscinia svecica*, el Boscaler comú *Locustella luscinioides*, el Balquer *Acrocephalus arundinaceus*, la Boscarla dels joncs *Acrocephalus schoenobaenus*, la Boscarla de canyar *Acrocephalus scirpaceus*, el Mosquiter de passa *Phylloscopus trochilus* i el Mastegatxex *Ficedula hypoleuca*.

Altres captures interessants han estat les de les següents espècies: Guatlla *Coturnix coturnix*, Guatlla maresa *Crex crex*, Rascllet *Porzana pusilla*, Polla pintada *Porzana porzana*, Grasset de muntanya *Anthus spinoletta*, Rossinyol blau siberià *Luscinia cyane*, Còlit gris *Oenanthe oenanthe*, Merla de pit blanc *Turdus torquatus*, Boscarla d'aigua *Acrocephalus paludicola*, Boscarla menjamosquits *Acrocephalus palustris*, Boscarla dels arrossars *Acrocephalus agricola*, Bosqueta icterina *Hippolais icterina*, Pampamosques de collar *Ficedula albicollis*, Mallarenga blava *Parus caeruleus*, Escorxadador *Lanius collurio* i Hortolà *Emberiza hortulana*.

Menció apart mereix la Mallerenga de bigotis *Panurus biarmicus*. Aquesta espècie ha passat, en pocs anys, de ser un nidificant relativament comú al Delta (Martínez-Vilalta & Motis 1989), a ser molt escàs i local, sense que se'n coneguin les causes. Des de 1995 no se n'ha efectuat cap captura al Canal Vell.

A la Figura 2 està representada l'evolució anual de les primeres captures efectuades a l'Estació Biològica de Canal Vell. S'hi observa un augment considerable de les captures entre els anys 1993 i 1995, probablement per l'augment dels dies d'activitat de la campanya. Des de l'any 1996 ençà, també es detecta una disminució del nombre de primeres captures, però

SUMARI DELS RESULTATS DE LES CAMPANYES DE TARDOR

Espècie	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
<i>Ixobrychus minutus</i>	13	10	8	12	2	3	7	25	3	83
<i>Nycticorax nycticorax</i>	1								1	2
<i>Bubulcus ibis</i>				3	1		1			5
<i>Anas platyrhynchos</i>							1	3		4
<i>Aythya ferina</i>		1								1
<i>Coturnix coturnix</i>						1				1
<i>Crex crex</i>								1		1
<i>Porzana pusilla</i>								1		1
<i>Porzana porzana</i>					1			1		2
<i>Rallus aquaticus</i>	4	4	7	4	2	4	1	1	2	29
<i>Gallinula chloropus</i>	2	3	1	3	1	3	3	3	2	21
<i>Fulica atra</i>							1			1
<i>Porphyrio porphyrio</i>								1		1
<i>Gallinago gallinago</i>		1			1					2
<i>Cuculus canorus</i>		2	8			7	1			18
<i>Asio otus</i>								1		1
<i>Otus scops</i>									2	2
<i>Caprimulgus europaeus</i>					1					1
<i>Caprimulgus ruficollis</i>									1	1
<i>Alcedo atthis</i>	69			44	70	51	94	101	112	541
<i>Upupa epops</i>		2	1		2	1	5		2	13
<i>Jynx torquilla</i>	2		2	1	1	1	1	1	1	10
<i>Galerida cristata</i>								1		1
<i>Riparia riparia</i>	4	18	4	8	11		11	48	17	121
<i>Hirundo rustica</i>	83	120	135	161	218	49	132	385	218	1501
<i>Delichon urbica</i>				1						1
<i>Anthus spinoletta</i>				1						1
<i>Anthus trivialis</i>	1	1	3					3	1	9
<i>Anthus pratensis</i>		13	3	8	2		1		5	32
<i>Motacilla alba</i>		11	7	6	1	1	1	2	1	30
<i>Motacilla flava</i>	1	5	14	69	6	2		4	3	104
<i>Troglodytes troglodytes</i>	1	2	1	5	7	6	4	5	5	36
<i>Prunella modularis</i>	1	3	4		3	2	1			14
<i>Erithacus rubecula</i>	44	104	163	96	115	100	100	161	199	1082
<i>Luscinia megarhynchos</i>	5	6	6	1	3	2		4	6	33
<i>Luscinia svecica</i>	142	83	93	117	100	93	87	102	133	950
<i>Luscinia cyane</i>									1	1
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	8	3	8	10	13	7	9	34	28	120
<i>Phoenicurus ochruros</i>	2	9	6	1	10	8	4	12	16	68
<i>Saxicola rubetra</i>				1		1	3	1	1	7
<i>Saxicola torquata</i>	4	3	6	1	1	1	3	3	4	26
<i>Oenanthe oenanthe</i>							1			1
<i>Turdus torquatus</i>							1			1
<i>Turdus merula</i>	2	8	1	1	5	2	2	2	4	27

Esp cie	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	TOTAL
<i>Turdus philomelos</i>	14	21	25	28	30	6	9	36	43	212
<i>Turdus iliacus</i>			1				1		2	4
<i>Locustella luscinioides</i>	132	113	122	109	74	99	99	77	53	878
<i>Locustella naevia</i>		1	2		5	1	2		2	13
<i>Cisticola juncidis</i>	23	32	34	49	27	22	18	32	17	254
<i>Cettia cetti</i>	614	1148	892	1444	931	1235	1064	570	797	8695
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	26	88	105	131	68	50	106	70	71	715
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	122	164	171	176	80	67	38	84	35	937
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	35	65	40	64	54	67	77	48	34	484
<i>Acrocephalus paludicola</i>				1	1				1	3
<i>Acrocephalus palustris</i>					1	1				2
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1291	1627	1776	1680	1316	1447	1342	1626	1381	13486
<i>Acrocephalus agricola</i>							1			1
<i>Hippolais polyglotta</i>	2	7	2	3	5	1	3	2	1	26
<i>Hippolais icterina</i>			2						1	3
<i>Sylvia undata</i>		3		1	3	2			1	10
<i>Sylvia cantillans</i>	4	5	4	7	10	5	2	9	13	59
<i>Sylvia conspicillata</i>								1		1
<i>Sylvia borin</i>	8	5	10	8	7	3	6	13	10	70
<i>Sylvia communis</i>	12	4	2	8	15	3	5	10	11	70
<i>Sylvia atricapilla</i>	25	30	45	25	23	16	30	63	65	322
<i>Sylvia melanocephala</i>		4	1			2	4	1	4	16
<i>Phylloscopus bonelli</i>		1		2			2			5
<i>Phylloscopus trochilus</i>	77	52	77	116	79	112	57	74	106	750
<i>Phylloscopus collybita</i>	116	1487	1472	1526	682	984	1187	753	1251	9458
<i>Regulus regulus</i>				1		1				2
<i>Regulus ignicapillus</i>	2	3	2	1		4	8		2	22
<i>Ficedula hypoleuca</i>	54	22	64	56	63	40	51	110	187	647
<i>Ficedula albicollis</i>			1				1			2
<i>Muscicapa striata</i>				1	3				1	5
<i>Panurus biarmicus</i>	4	12	2	2						20
<i>Remiz pendulinus</i>	11	35	20	30	31	22	52	13	23	237
<i>Parus caeruleus</i>		1								1
<i>Lanius collurio</i>		1						1	1	3
<i>Lanius meridionalis</i>								1		1
<i>Sturnus vulgaris</i>	2	5	55	4	26	13	2	29	1	137
<i>Sturnus unicolor</i>			8		5	3		2		18
<i>Passer montanus</i>	139	238	201			2	39	177	125	921
<i>Passer domesticus</i>	194	250	221		55	1	19	276	186	1202
<i>Quelea quelea</i>								1		1
<i>Fringilla coelebs</i>		1					1	4	10	16
<i>Carduelis chloris</i>	35	76	162	175	90	65	50	72	86	811
<i>Emberiza hortulana</i>				1						1
<i>Emberiza schoeniclus</i>	100	394	599	503	377	68	212	144	141	2538
TOTALS ANUALS	3430	6307	6599	6706	4639	4687	4963	5210	5425	47966

Taula 1. Nombre de primeres captures anuals per esp cie.

sense cap explicació definida. Des de 1996, el nombre de captures experimenta un lleuger augment.

Agraïments

A tots els anelladors que han participat en les campanyes d'anellament efectuades a l'Estació Biològica de Canal Vell, en particular a l'Albert Bertolero, que ha estat anellador permanent durant molts anys. Al Grup Català d'Anellament per la seva constant col·laboració en tots els temes relacionats amb les campanyes. Al Parc Natural del Delta de l'Ebre pel suport a les campanyes d'anellament i per cedir les instal·lacions de l'Estació Biològica de Canal Vell. A la Direcció General de Recerca del Comissionat per a Universitats i Recerca del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya per l'ajut CIRIT en la línia de subvenció dels ajuts per al desenvolupament de projectes de recerca d'abast comarcal (Núm. d'expedient: 1998ACOM00039). Estudi efectuat amb el suport del Sub-Programa Ciència e Tecnologia do 2º Quadro Comunitário de Apoio (Beca del Programa Praxis XXI, ref: Praxis-XXI/BD/15657/98) de la Fundação para a Ciència e Tecnologia, i el Ministério da Ciència e Tecnologia portuguès.

Bibliografia

- Bairlein, F. 1995. *Manual of Field Methods. European-African Songbird Migration Network*. Wilhelmshaven. Germany.
- Kaiser, A. 1993. A new multi-category classification of subcutaneous fat deposits of songbirds. *J. Field Ornithol.* 64: 246-255
- Martínez-Vilalta, A. & Motis, A. 1989. *Els ocells del Delta de l'Ebre*. Lynx Edicions. Barcelona.
- Svensson, L. 1992. *Identification Guide to European Passerines*. Lars Svensson. Stockholm.

Adreça de contacte: Sofia Rivaes (sofiarivaes@inicia.es), Parc Nat. delta Ebre, Av. Catalunya s/n, 43580 Deltebre.

ESPÈCIES EXOTIQUES

El Bec de corall senegalès *Estrilda astrild* i el Bec de corall cuanegre *Estrilda troglodytes* a Catalunya

Els becs de corall (*Estrilda* spp., *Estrildidae*), uns dels ocells de gàbia més comuns, tenen establertes diverses poblacions reproductores a Catalunya.

Aquest gènere pertanyen petits passeriformes que solen caracteritzar-se pel seu bec de color vermell (o vermellós), recordant la coloració d'algunes espècies de corall (d'aquí prové el seu nom vulgar).

Les localitats on s'han observat, i on s'han anellat, aquestes espècies, corresponen principalment a zones humides amb vegetació herbàcia alta (canyars, canyissars, herbassars) properes a cursos fluvials o altres punts d'aigua (rius, rieres, basses). A Catalunya, les principals localitats on els podem trobar actualment són: el riu Mogent (Barcelona), el curs baix del riu Gaià (Tarragona), el delta del Llobregat (Barcelona) i el parc urbà del Putxet (Barcelona).

Bec de corall senegalès *Estrilda astrild*

A Catalunya trobem, principalment, dues grans poblacions estables d'aquesta espècie. Una, al llarg del riu Mogent i l'altra a les RRNN del delta del Llobregat. Aquestes dues localitats es troben prop de grans nuclis urbans de la província de Barcelona (principals focus de procedència d'aquesta espècie). A les princi-

pals poblacions d'aquesta espècie al nostre país sovint també hi ha barrejats individus de Bec de corall cuanegre *Estrilda troglodytes*.

Identificació

Ocell de mida petita. Vol rectilini amb un batec ràpid d'ales. Molt actiu i amagadís, normalment es fa difícil veure'l, fins i tot en bones condicions, tot i que pot arribar a ser molt confiat. Gregari, forma grups de certa consideració, especialment durant el període de muda; normalment grupets de deu o més exemplars. Pot barrejar-se i formar grups mixtos amb altres espècies del seu mateix gènere. Prefereix les zones arbustives molt atapeïdes i de no gaire alçada (rarament per sobre dels tres metres), com ara canyars, zones de canyís i herbassars densos. Arriba a parar-se a terra per alimentar-se de llavors de graminies i altres plantes.

És de coloració general gris-beige,

Bec de corall senegalès

Christian Jensen

amb fines i denses barres fosques excepte a la gola. Brides, llista ocular i voltants de l'ull vermell brillant. Centre de l'abdomen amb una taca vermella difusa i el pit lleument tenyit de rosa a l'adult. Cua fortament arrodonida. Bec cònic, vermell brillant a l'adult i fosc als juvenils. En tots els plomatges, sense les cobertores supracaudals negres. Cua grisenca o gris-marronosa (no negra atzabeja). Les tres rectrius més externes (R4-6) sense blanc.

Període reproductor

A la península Ibèrica cria de febrer a novembre, potser especialment entre l'abril i el juliol.

Muda

La muda de l'adult (juliol-octubre a Portugal) és completa mentre que el jove realitza una muda postjuvenil parcial. Ocasionalment, tots dos poden realitzar una muda parcial d'hivern (gener-febrer) que afecta al cos i a aquelles plomes que no havien estat mudades a la tardor. Dels individus de 1r any (edat 5) examinats a Catalunya (riu Mogent), tots van retenir alguna cobertora pri-

	Dades pròpies (n=7)	Clement (1999; n=?)	Cramp & Perrins (1994; n=11)
Ala	46-50	45-53	46-49 (m) 44-48 (f)
3a Primària	35-38	---	---
Pes	6,8-8,5	6,7-7,4	7-10 g
Cua	42-49	44-61	39-47 (m) 40-46 (f)
Tars	13,3-15,9	12,5-16	5,8-7 (m) 6-6,6 (f)
Culmen	8,9-10	8-9,5	9,4-11,3 (m) 9,1-10,4 (f)

Taula 1. Dades biomètriques bàsiques del Bec de corall senegalès *Estrilda astrild*. Dades en mm, excepte el pes (gr).

mària, més de la meitat algunes primàries i rectrius, dos tota la cua i un totes les cobertores grans.

Datat

Els juvenils (codi EURING= 3J) són totalment llisos, sense cap estriat al plomatge. Un cop acabada la muda postjuvenil els ocells de 1r hivern es poden identificar si conserven terciàries, grans cobertores o secundàries internes juvenils (és a dir, sense estriat). S'ha d'anar amb compte amb aquells adults que hagin pogut deixar alguna ploma retinuda (i.e. sense mudar) i amb un desgast molt acusat. Però, com que aquestes presentaran un estriat evident, podrem descartar que siguin juvenils. Els adults tenen el bec vermell brillant mentre que els ocells de primer any el tenen negrós.

Sexat

♂ Fortament estriat i amb vermell a les parts inferiors. Cobertores infracaudals negres o marró-negrós fosques.

♀ Finament estriada a les parts inferiors. Cobertores infracaudals marró-grisenc, a vegades semblants a les dels mascles més pàl·lids.

Bec de corall cuanegre *Estrilda troglodytes*

A Catalunya trobem, principalment, dues grans poblacions estables d'aquesta espècie. Una, al curs baix del riu Gaià (Tarragona), alguns al riu Mogent (Barcelona) i al parc urbà del Putxet (Barcelona).

Identificació

Dimensions i comportament similar al del Bec de corall senegalès (vegeu més amunt). Coloració general grisenca, amb fines i denses barres fosques excepte a la gola. Brides, llista ocular i voltants de l'ull vermell brillant. Al centre de

l'abdomen pot tenir una taca vermella difusa i el pit lleument tenyit de rosa a l'adult. Cua fortament arrodonida. Bec cònic, vermell brillant a l'adult i fosc als juvenils. En tots els plomatges amb les cobertores supracaudals negres. Cua negra atzabeja. Les dues/tres rectrius més externes (R4-6) amb una franja blanca.

Període reproductor

A Catalunya sembla criar de febrer a novembre, si bé sigui probablement entre finals de primavera i principis d'estiu quan es concentra la màxima activitat reproductora.

Muda

Després de la muda postjuvenil, els ocells de 1r hivern normalment retenen tres o quatre grans cobertores, totes les cobertores primàries, alguna terciària i la resta de les plomes de vol. Els adults realitzen una muda postnupcial completa. A l'hivern, tant joves com adults poden realitzar una muda parcial.

Datat

Juvenil. Els ocells juvenils tenen el bec negre i plomatge sense gens d'estriat. L'iris és marró olivaci.

1r hivern. Després de la muda parcial de tardor (octubre-novembre), encara

es poden observar restes de negre al bec. L'iris es torna bàsicament marró avellana o marró teula. Les cobertores petites, cobertores mitjanes, grans cobertores i terciàries noves (i.e. mudades) i estriades, contrasten amb les plomes juvenils (i.e. no mudades) que són completament llises. Potes gris-marró.

1r estiu. Es reconeixen per haver realitzat una muda completa suspesa on normalment es muden les cobertores grans, les terciàries i les quatre primàries més internes que contrasten amb les primàries i secundàries encara juvenils (molt velles i sense estriat).

Adult. Plomatge tot nou, amb les cobertores alars estriades. Fa una muda completa.

Sexat (només adults i ocells de 1r estiu)

♂ Gola rosada, tornant-se òbviament rosat cap a la part inferior del pit, els flancs i la part superior de l'abdomen. Part inferior de l'abdomen (entreuix) rosa-vermellós, extenent-se cap al pit en alguns individus. Cobertores infracaudals blanc-rosades.

♀ Coloració rosada de les parts inferiors generalment, però no sempre, absent o menys extensa que al mascle.

Bibliografia

Clement, P., Harris, A. & Davis, J. 1999. *Finches and Sparrows*. London: Helm.

Cramp, S. & Perrins, C.M. (eds.). 1994. *The Birds of the Western Palearctic*. Vol. VIII: Crows to Finches. Oxford: Oxford University Press.

Svensson, L. 1996. *Guía para la Identificación de los Passeriformes Europeos*. Madrid: SEO.

Adreça de contacte:

Joan Carles Fernández-Ordóñez (joancarlesfo@yahoo.com), Avda. Pintor Mir, 29, 08227 Terrassa.

	Dades pr pies (n=9)	Clement (1999; n=?)
Ala	44,5 (juv.) 48,6 (ad.)	44-50
3ª Primària	37,5	---
Pes	8	---
Cua	42,5	37-42
Tars	13,5	12-15
Culmen	10,2	8-9

Taula 2. Dades biomètriques del Bec de corall cuanegre *Estrilda troglodytes*. Dades en mm, excepte el pes (gr).

CAMPANYES DE TARDOR

Campanya de migració postnupcial al Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa

Per segon any consecutiu, la passada tardor el GCA i el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa van dur a terme una campanya d'anellament amb la finalitat d'estudiar el fenomen migratori postnupcial a l'interior de Catalunya.

La campanya es va realitzar als estanys de Can Jordà, Santa Pau (Garrotxa), entre el 3 d'octubre a l'1 de novembre de 2000. Igual que l'any precedent, es van utilitzar 20 xarxes japoneses de 12 m (tipus italià, Bonardi Valerio, S.A.).

A la Taula 1 es resumeixen els resultats obtinguts durant la present campanya d'anellament. El nombre d'anellaments d'enguany ha estat inferior al de la campanya precedent (1999): en total es van capturar 1.359 ocells de 51 espècies diferents i es van realitzar un total de 500 autocontrols. Entre les espècies estudiades, destaquen l'alt nombre d'anellaments de Merla *Turdus merula* i de Mosquiter comú *Phylloscopus collybita*. Cal ressenyar, també, l'interessant nombre de captures de Repicatons *Emberiza schoeniclus*. Les captures d'aquesta darrera espècie tenen relació amb l'important dormidor que durant els darrers anys es forma al balcar dels estanys a partir de finals d'octubre.

Mosquiter de doble ratlla *Phylloscopus inornatus*

Respecte al 1999, crida l'atenció el baix nombre d'anellaments de Verdum *Carduelis chloris* (29 el 2000 i 350 el 1999), probablement a causa de per l'extrema sequera d'aquesta tardor i que ha fet que els verdums es desplacessin a una altra zona. Com a captura excepcional cal remarcar l'anellament d'un Mosquiter de doble ratlla *Phylloscopus inornatus*, segona captura per a Catalunya (vegeu novetats avifaunístiques).

Agraïments

Agrair, molt especialment, al Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa i als anelladors Raül Calderón, Joan Carles Fernández, Lluís Gay, Gabriel Gargallo, Rafa Torralbo i Albert Vaca la seva inestimable ajuda durant la realització de la campanya. Gràcies, també, a tots aquells que hi van col·laborar: Jaume Campderrós, Jordi Claramunt,

Carles Feo, Hugo Framis, Ruth Garcia, Anna González, Lluc Julià, Mercè Loukota, Bernat Lleixà, Sílvia Moliné, Esther Moreno, Joan Naspleda, Marta Pujol, Fran Trabalon, Maria Turon, Eli i Anna, Xavi Vila i Joan Ventura.

Adreça de contacte: Oriol Clarabuch (clarabuch@jet.es). Miquel Moragas 20, 08330 Premià de Mar.

ORIOI CLARABUCH

	2000	1999		2000	1999		2000	1999		2000	1999
<i>Accipiter nisus</i>	1	1	<i>Erithacus rubecula</i>	208	185	<i>Phylloscopus collybita</i>	181	172	<i>Garrulus glandarius</i>	5	0
<i>Asio otus</i>	1	0	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	4	7	<i>Phylloscopus trochilus</i>	2	1	<i>Passer domesticus</i>	27	24
<i>Dendrocopos major</i>	4	0	<i>Phoenicurus ochruros</i>	12	20	<i>Phylloscopus inornatus</i>	1	0	<i>Passer montanus</i>	2	8
<i>Picus viridis</i>	1	2	<i>Saxicola torquata</i>	21	22	<i>Regulus regulus</i>	1	0	<i>Fringilla coelebs</i>	122	153
<i>Hirundo rustica</i>	1	6	<i>Turdus merula</i>	127	60	<i>Regulus ignicapillus</i>	19	7	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	2	0
<i>Anthus pratensis</i>	15	32	<i>Turdus philomelos</i>	22	49	<i>Certhia brachydactyla</i>	4	9	<i>Carduelis carduelis</i>	80	109
<i>Anthus trivialis</i>	1	4	<i>Turdus viscivorus</i>	1	0	<i>Sitta europaea</i>	3	1	<i>Carduelis chloris</i>	29	350
<i>Anthus spinoletta</i>	3	6	<i>Locustella naevia</i>	1	1	<i>Parus caeruleus</i>	14	28	<i>Serinus serinus</i>	2	6
<i>Motacilla cinerea</i>	1	0	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	4	3	<i>Parus major</i>	27	18	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	5	2
<i>Motacilla flava</i>	1	0	<i>Sylvia melanocephala</i>	10	1	<i>Parus palustris</i>	5	2	<i>Emberiza cia</i>	4	4
<i>Motacilla alba</i>	6	15	<i>Sylvia undata</i>	2	0	<i>Parus ater</i>	1	0	<i>Emberiza cirrus</i>	15	25
<i>Troglodytes troglodytes</i>	16	4	<i>Sylvia atricapilla</i>	130	249	<i>Parus cristatus</i>	0	4	<i>Emberiza schoeniclus</i>	181	93
<i>Prunella modularis</i>	4	8	<i>Sylvia borin</i>	1	4	<i>Aegithalos caudatus</i>	29	42	TOTAL	1359	1737

Taula 1. Nombre d'anellaments per espècie i any realitzats als estanys de can Jord (Santa Pau, Garrotxa) durant les campanyes de tardor de 1999 i 2000.

CAMPANYES DE TARDOR

La campanya d'anellament al canyissar de Sebes durant la tardor del 2000

Des del 24 d'agost fins al 7 d'octubre del 2000, el Grup Català d'Anellament va realitzar la novena campanya consecutiva d'anellament científic d'ocells a l'espai natural de Sebes. La campanya pretén estudiar el fenomen migratori en aquesta zona tan privilegiada.

Durant la present campanya es van efectuar un total de 2.858 primeres captures, un magnífic resultat en relació al volum de captures i esforç de trampeig (Figura 1). Sobretot si es té en compte que, a diferència dels mostratges d'anys anteriors, l'horari de trampeig s'ha centrat a les hores de màxima activitat en el canyissar (primeres hores del matí i el vespre). A més, cal afegir-hi els 338 autocontrols, que sumen un total de 3.196 captures. Del total de primeres captures, 2.783 corresponen a anellaments, 67 a individus marcats en altres campanyes i 8 a ocells portadors d'anelles amb remitent estranger.

Totes aquestes quantitats fan referència a 58 espècies de moixons. Les espècies més anellades van ser la Boscarla de canyar *Acrocephalus scirpaceus* amb 1.256 exemplars, tot un rècord pel que fa a dies de treball en relació al volum de captures. A continuació, hi ha el Rosinyol bord *Cettia cetti* amb 325 exemplars, seguit pel Tallarol de casquet *Sylvia atricapilla* amb 296 exemplars. Després hi tenim el Mosquiter de passa *Phylloscopus trochilus* amb 189 captures i el Tallarol gros *Sylvia borin* amb 130. A part d'aquestes cinc espècies, en cap altre cas

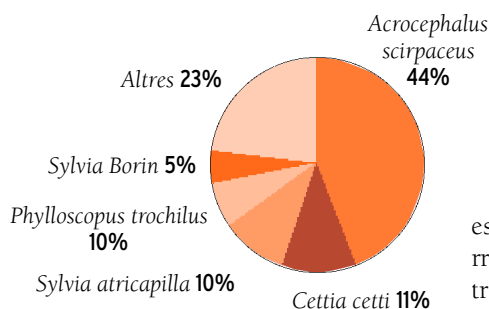
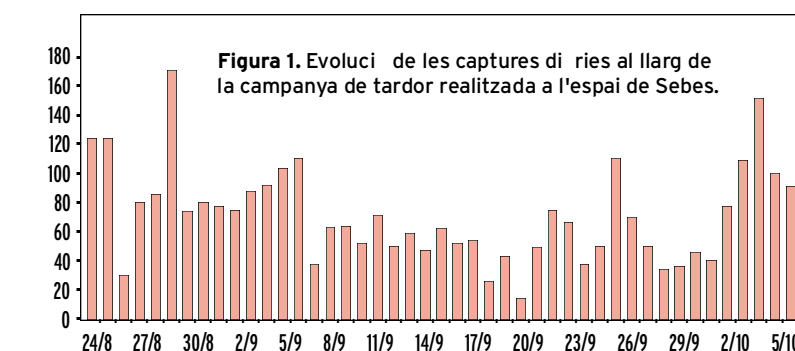

Figura 2. Relació de les espècies més capturades durant la campanya d'anellament realitzada a l'espai de Sebes. El percentatge de cada espècie respecte al volum de primeres captures de tota la campanya.

estat anellats aquests exemplars corresponen principalment a la regió centreeuropea: Alemanya, França, Bèlgica, Croàcia i Dinamarca (Figura 3).

Una de les sorpreses més destacables de la campanya ha estat l'anellament d'una Boscarla mostatxada *Acrocephalus melanopogon* a principis d'octubre, la segona marcada a la zona en tots aquests anys de seguiment. Es tracta d'una captura molt primerenca si es té en compte que l'anterior va ser capturada a finals d'octubre, època habitual de dispersió de l'espècie a les nostres latituds.

Agraïments

Agrair el seu esforç a tots els anelladors i col·laboradors que han fet possible la campanya d'enguany: Santi Gual·lar, Joan Carles Fernández-Ordóñez, Pere Josep Jiménez i Enric Pena.

Adreça de contacte: Joan Carles Abella (jcaciuraneta@teleline.es), Campanar 1, 1r 3a. 08552 Taradell.

JOAN CARLES ABELLA

s'ha superat el centenar d'individus. Val a dir que entre totes cinc concentren més del 75% de primeres captures (Figura 2).

En total s'han controlat 8 ocells amb anella estrangera, 6 dels quals són boscarles de canyar, una correspon a una Cotxa blava *Luscinia svecica* i una altra a un Boscaler comú *Locustella luscinioides*. Per a aquesta darrera espècie, és la primera vegada a la zona d'estudi que es captura un individu portador d'una anella amb remitent estranger. Els països on han

Figura 3. L'origen de vol dels controls en la campanya de la tardor passada a Sebes. Entre parèntesi, s'indica el nombre de controls obtinguts de cada país.

CAMPANYES DE TARDOR

La campanya d'anellament per a l'estudi de la migració postnupcial al sot del Fuster

Per primer any, i en col·laboració amb la Fundació Territori i Paisatge, el GCA va dur a terme una campanya d'anellament al sot del Fuster, Vilanova de la Barca (Segrià).

El sot del Fuster és un espai fluvial de la ribera del Segre en un excel·lent estat de conservació, adquirit per la FTP per a preservar-lo. En aquest indret es combinen taques de bosc de ribera amb una extensió apreciable de canyissar. Atesa la seva situació contigua al riu i la importància del Segre com a ruta migratòria, cal pensar que aquest espai pot tenir especial rellevància per als ocells

migradors, especialment per a aquells més lligats als ambients palustres. A més de tenir un dels canyissars més extensos que podem trobar al llarg del riu, aquest espai és un dels pocs reductes forestals de la plana lleidatana, per la qual cosa és molt possible que actuï a la manera d'un oasi, atraient el flux migratori i servint d'àrea de descans i d'alimentació a un bon nombre d'espècies.

La campanya va tenir lloc entre el 4

d'agost i l'1 de desembre, coincidint amb les dates de la tradicional campanya de tardor del Canal Vell (delta de l'Ebre; vegeu més amunt). A diferència, però, de la campanya del delta, al sot del Fuster només es va anellar dos dies consecutius cada setmana (és a dir, 8 dies al mes). La coincidència de dates amb el Delta es va escollir expressament per tal de poder comparar els resultats entre les dues estacions. Aquest estudi compara-

Espècie	Ag	Set	Oct	Nov	Total	Espècie	Ag	Set	Oct	Nov	Total
<i>Accipiter nisus</i>			1		1	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	60	53	9	1	123
<i>Scolopax rusticola</i>			1		1	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	4	1			5
<i>Tyto alba</i>		1			1	<i>Hippolais polyglotta</i>	3				3
<i>Caprimulgus europaeus</i>	1				1	<i>Sylvia melanocephala</i>		2			2
<i>Alcedo atthis</i>	6	5	1		12	<i>Sylvia communis</i>	1				1
<i>Jynx torquilla</i>	2			1	3	<i>Sylvia borin</i>	13	7			20
<i>Picus viridis</i>			1		1	<i>Sylvia atricapilla</i>	20	45	19		84
<i>Hirundo rustica</i>		8	8		16	<i>Phylloscopus collybita</i>			27	43	70
<i>Anthus trivialis</i>		1			1	<i>Phylloscopus trochilus</i>	5	4	1		10
<i>Anthus spinoletta</i>			13	8	21	<i>Ficedula hypoleuca</i>	1	10	2		13
<i>Motacilla cinerea</i>		1			1	<i>Aegithalos caudatus</i>	3	3	2		8
<i>Motacilla alba</i>			1	15	16	<i>Parus caeruleus</i>		4	4	1	9
<i>Troglodytes troglodytes</i>		1	3	5	9	<i>Parus major</i>	1	3		5	9
<i>Prunella modularis</i>			3	4	7	<i>Certhia brachydactyla</i>			1	1	2
<i>Erithacus rubecula</i>		16	21	6	43	<i>Remiz pendulinus</i>	1	13	33	19	66
<i>Luscinia megarhynchos</i>	14	4			18	<i>Oriolus oriolus</i>	1				1
<i>Luscinia svecica</i>		9	3		12	<i>Sturnus vulgaris</i>			3	7	10
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	1				1	<i>Sturnus unicolor</i>				1	1
<i>Saxicola rubetra</i>	1				1	<i>Passer domesticus</i>	2		1	1	4
<i>Saxicola torquata</i>			3		3	<i>Passer montanus</i>				2	2
<i>Turdus merula</i>	12	8	4	3	27	<i>Fringilla coelebs</i>			26	40	66
<i>Turdus philomelos</i>	1		7	1	9	<i>Fringilla montifringilla</i>			1		1
<i>Cettia cetti</i>	19	50	13	1	83	<i>Carduelis carduelis</i>	1	3	1	1	6
<i>Cisticola juncidis</i>	5	3	1		9	<i>Carduelis spinus</i>				5	5
<i>Locustella naevia</i>	1				1	<i>Emberiza schoeniclus</i>			135	206	341
<i>Locustella luscinioides</i>	2				2	<i>Miliaria calandra</i>		1	4	5	10
<i>Acrocephalus melanopogon</i>				1	1	Total	181	260	353	383	1177
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	3	1			4						

Taula 1. Nombre d'anellaments mensuals per espècie realitzats al sot del Fuster durant la campanya de tardor del 2000.

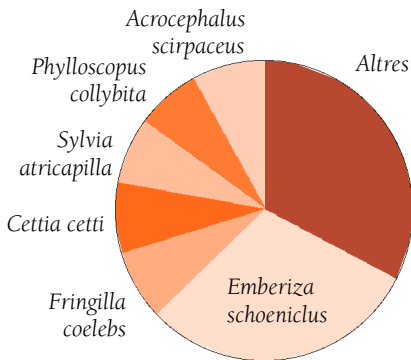

Figura 1. Espècies més capturades al sot del Fuster durant la campanya de tardor del 2000 (n=1.177).

tiu està en procés de realització en aquest moment, de manera que aquí només en farem un petit resum dels resultats. Durant tot l'estudi es van utilitzar 10 xarxes japoneses de 12 metres (tipus italià, Bonardi Valerio, S.A.) disposades sempre de la mateixa manera. No es varen utilitzar reclams per atreure ocells.

El nombre total d'anellaments ha estat de 1.177, mentre que el nombre d'espècies capturades ha estat de 54 (Taula 1). Entre les espècies més anellades destaquen per l'alt nombre d'exemplars, el Repicatalons *Emberiza schoeniclus* (que tenia un dormidor força gran a la zona

d'estudi i va ser, amb diferència, l'espècie més anellada, especialment durant l'octubre-novembre), la Boscarla de canyar *Acrocephalus scirpaceus* (espècie dominant entre agost i setembre), el Tallarol de casquet *Sylvia atricapilla* i el Rossinyol bord *Cettia cetti* (Figura 1). Cal remarcar, també, la captura d'una Becada *Scolopax rusticola* a l'octubre (un dels pocs exemplars d'aquesta espècie capturats fins ara a Catalunya).

Adreça de contacte: Cristian Jensen (jensen@teleline.es), Portbou, 22, ppal 2a, 08028 Barcelona.

CRISTIAN JENSEN

NOVETATS AVIFAUN STIQUES

Crònica Ornitològica Setembre-Desembre 2000

La tardor del 2000 serà recordada com una de les més increïbles mai viscudes a Catalunya quant a la diversitat i quantitat d'espècies rares observades. Aquí en teniu la crònica. Recordeu que podeu obtenir informació de totes les rareses de l'estat espanyol a la web *Rare Birds in Spain* (<http://www.terra.es/personal3/gutarb>).

Setembre

Un Martinet dels esculls* *Egretta gularis schistacea* de fase clara, amb algunes taques grises, va ser trobat a cal Roc, al delta del Llobregat el 18. Posteriorment, es va saber que el mateix ocell havia estat present al dormidor d'ardèids de Molins de Rei des del 12 d'agost. Aquest ocell romandria a la zona fins entrat el novembre. Al delta de l'Ebre, el grup de Capons reials *Plegadis falcinellus* més important del país es trobava a l'illa de Buda, amb una seixantena d'exemplars, gairebé estables a la zona. Després de la citació de l'agost al Llobregat, als Aiguamolls es va citar una femella d'Ànec canyella* *Tadorna ferruginea* almenys fins al 21. A l'Ebre, un Ànec de Jamaica* *Oxyura jamaicensis* va aparèixer al Canal Vell en companyia de tres Ànecs capblancs *Oxyura leucocephala* que hi

restaren almenys entre el 18 i el 24. També al delta de l'Ebre es va citar una Gavina de Bonaparte* *Larus philadelphia* de primer hivern entre el 8 i el 22 al Canal Vell. El conjunt de rareses que aparegueren a l'Ebre el setembre es completà amb una 4a citació per a Espanya: una Daurada petita del Pacífic* *Pluvialis fulva* adulta mudant a plomatge d'hivern vista a l'illa de Buda el dia 13. Afegir, a més, la presència al delta de l'Ebre d'almenys tres o quatre exemplars anellats de Fotja banyuda *Fulica cristata*, procedents de projectes de reintroducció efectuats al País Valencià. Als Aiguamolls, un juvenil de Territ pectoral* *Calidris melanotos* es va veure el cap de setmana del 20-21. Potser més interessant va ser la troballa d'almenys dues (probablement més) Cueretes citrines* *Motacilla citreola* vistes i escoltades el dia 17 també als aiguamolls de l'Empordà.

Octubre

Aquest mes va suposar l'entrada d'Agrons blancs *Egretta alba* en nombre important i que es van observar en un mínim de cinc localitats. Als Aiguamolls de l'Empordà, es van comptabilitzar vuit exemplars en total: 2 ocells a la llacuna de la Llarga el 8 i un grup de sis a Vilaüt el mateix dia. Al Baix Empordà,

se'n van veure nou de junts als arrossars de Pals el 29. A la desembocadura de la Tordera, tres ocells volaven cap al nord el 19 sense aturar-se. Al delta del Llobregat se'n van censar sis de junts el dia 3 (2 i 4 el dies 1 i 2). Després, el 16 es torna a veure un ocell. I el 21 se n'hi afegeixen dos més, que van romandre fins a finals de mes. Potser un altre voltava pel riu prop de Molins de Rei i Sant Vicenç dels Horts el 29. Al delta de l'Ebre, hi havia més de 19 ocells a Buda i almenys 35 més a la punta de la Banya, a banda d'altres escampats pels arrossars. Al limit de Lleida i Osca, 3 ocells estaven al canal de Catalunya i Aragó el 20. També a Lleida, dos Agrons blancs van ser presents al Segre, entre Oliana i Basella el dia 30. Al delta del Llobregat, es continuava veient de forma intermitent el Martinet dels esculls* trobat el mes anterior, mentre que al delta de l'Ebre, seguia el bàndol de 60 Capons reials a Buda.

Seguint amb la presència d'ocells aquàtics del sud, dos Xarxets marbrencs *Marenonetta angustirostris* van ser detectats al Canal Vell, delta de l'Ebre, el dia 3. A la mateixa bassa continuava present l'Ànec de Jamaica* (almenys fins el dia 15) acompanyat dels Ànecs capblancs, que a partir del 6 van pujar en

NOVETATS AVIFAUN STIQUES

nombre fins a totalitzar 16 individus, el màxim mai comptabilitzat a Catalunya per a aquesta espècie. També hi continuaven les fotges banyudes amb collars de PVC. De la migració de rapinyaires, destacar l'observació d'un Aligot d'estepa *Buteo buteo vulpinus* el dia 15 al Garraf i la presència a la mateixa zona de tres Falcons de la reina *Falco eleonora*: dos caçant junts el 8 i un altre en pas el 15. El setè Corredor* *Cursorius cursor* per a Espanya i un dels pocs recents per al NE Ibèric va ser un ocell trobat a la punta de la Banya el dia 7, però que podria portar a la zona des de mitjans de setembre (!), segons la guarderia de la zona. Després de la citació del mes anterior, una altra Daurada petita, probablement del Pacífic* *Pluvialis fulva* i adulta va ser vista el 7 prop de la gola del Llobregat. El dia 1 es va veure una Siseta cendrosa* *Xenus cinereus* a les salines de la Tancada, delta de l'Ebre. Un altre ocell juvenil/1r hivern va ser vist a la punta del Fangar al mateix delta del 20 al 21 però no se sap si es tractava del mateix exemplar. Als Aiguamolls, un primer hivern de Piula grossa* *Anthus richardi* es va detectar al mas Trencat el dia 20.

Locell més rar que mai s'hagi vist a Catalunya va ser anellat al Canal Vell, delta de l'Ebre el dia 18. Un mascle de primer hivern de Rossinyol blau siberià* *Luscinia cyane* era el primer per a Espanya i només el segon per al Paleàrtic Occidental. Uns pocs dies després s'observà el tercer a Anglaterra. La premsa internacional es va fer ressò de l'aparició d'aquesta excepcional espècie que només va poder ser vista per nou afortunats ornitòlegs. Continuant amb la ratxa, el tercer Viri d'ulls vermells* *Vireo olivaceus* per a Espanya i segon per a Catalunya, un primer hivern amb cua i primàries retingudes i cap i cobertores mudades va ser anellat a Tiana el dia 30. Per les mateixes dates, un altre passeriforme rar, un Repicatalons petit* *Emberiza pusilla* va ser anellat al Segre, a la Seu d'Urgell el 26, completant un octubre difícil d'oblidar per a molts.

Novembre

Dos Cabussos orelluts* *Podiceps auri-tus* van ser vistos des de la platja de la Marquesa, al delta de l'Ebre, el dia 23. També al delta, es va citar un Cabussó gris *Podiceps grisegena* al Trabucador el 24. El nombre d'Agrons blancs va disminuir una mica respecte de l'octubre: al delta del Llobregat, se'n van censar 3 el 8, però sis l'11 i dos el 29, última dada per a la zona. A l'Ebre, almenys hi havia 54 ocells, 19 a Buda, 35 a la Banya i la resta pels arrossars. El Martinet dels esculls* del Llobregat es va

la gran no identificada, probablement una Àguila cridanera* *Aquila clanga* va ser vista al delta del Llobregat el 25. Un Aligot rogenic* *Buteo rufinus*, probablement un jove de l'any, va ser vist als erms de la Tancada, delta de l'Ebre, el 27, però cap dia més. Als Aiguamolls, el dia 16 es va trobar una Gamba groga petita* *Tringa flavipes*, un primer hivern, que restaria a la zona almenys fins a finals de desembre. Una Cuereta blanca de la ssp britànica *Motacilla [alba] yarrellii* va ser vista al Llobregat el 9. A primers de novembre es

Exemplar de Repicatalons petit *Emberiza pusilla* anellat als estanys de can Jord .

veure a cal Roc, el Prat de Llobregat, fins el dia 8 de novembre i va ser relocalitzat a Molins de Rei, la localitat inicial, el 29 i a partir de llavors no se'n tenen més notícies. Un Cigne mut* *Cygnus olor* probablement assilvestrat, va ser vist als Arcs, Lleida, el 21. També sembla que n'hi havia dos de residents a l'aiguabarreig Segre-Cinca, el primer almenys des del 19/1/1999 i el 2n des del 23/1/2000, amb un màxim de quatre exemplars durant el 2000.

Les primeres arribades de Morells xocolaters *Aythya nyroca* van ser simultànies als dos deltes: el dia 9, dos mascles al delta del Llobregat i el mateix dia quatre exemplars al de l'Ebre, on ja no quedava cap Ànec capblanc ni tampoc hi era el de Jamaica. Un àgui-

van produir dues citacions més de Piula grossa*: un primer hivern a l'aeroport del Prat, delta del Llobregat, l'1, i un altre a la zona d'Alfès, Segrià, el 4. Tardana va ser l'observació d'una Piula gola-roja *Anthus cervinus*, el 3 al delta del Llobregat, on és molt rara a la tardor, però més rara va ser la troballa al Besòs d'una Boscarla dels arrossars* *Acrocephalus agricola* el 29, vista al llit del riu. El mateix dia i al mateix lloc, també es va citar un exemplar de Mosquiter comú de les races orientals *Phylloscopus collybita tristis* o *abietinus*. Continuant amb la captura d'exemplars rars per a l'anellament, el dia 1 es va anellar als estanys de can Jordà, prop d'Olot, el 2n Mosquiter de doble ratlla* *Phylloscopus inornatus* per a Cata-

NOVETATS AVIFAUN STIQUES

lunya. El dia 30, i al mateix lloc!, s'anella el segon Repicatalons petit de la tardor. I als aiguamolls de l'Empordà, mentre es buscava la Gamba groga petita*, el dia 27 es va trobar un Sit blanc *Plectrophenax nivalis* als arrossars de la Gallinera.

Desembre

El nombre d'Agrons blancs va seguir baixant, però es van produir noves citacions a Girona, algunes d'elles en llocs inèdits: al Baix Empordà se'n va citar un el dia 2, a Girona n'hi havia un del 22 al 26 al Ter, la primera per a la ciutat. El 20, un altre (el mateix?) era al

Fluvià, a Bàscara. Al Besòs, se'n va veure un prop de la fàbrica Damm el 23. I al delta de l'Ebre continuava sent abundant, amb un mínim de 15 vistos el 4 en un transecte pels arrossars. Locell del mes va ser una Àguila cridanera* *Aquila clanga* juvenil vista del 18 al 30 almenys als aiguamolls de l'Empordà. Locell, força clar, recordava de lluny una Àguila calçada de força grandària. Al mateix lloc continuava la Gamba groga petita*, que almenys va restar a la zona fins el dia 21, constituint l'única citació hivernal de l'espècie a la Península Ibèrica. Al delta de l'Ebre, el 4 es va detectar enmig d'un estol

de Fumarells carablancs *Chlydonias hybrida*, un exemplar de primer hivern de Fumarell alablanc *C.leucopterus*, que és un dels pocs casos documentats de presència hivernal de l'espècie a Catalunya.

Adreça de contacte: Ricard Gutiérrez (GUTARB@terra.es), Departament de Medi Ambient, Gran Via de les Corts Catalanes 612-614, 08007 Barcelona.

RICARD GUTI RREZ

* Rareses que necessiten homologació pel Comitè de Raritats de SEO/BirdLife.

Noves espècies anellades

Rossinyol blau siberià *Luscinia cyane*

Aquest és el segon registre de l'espècie per al Paleàrtic Occidental i el primer de l'Estat

En el transcurs de la campanya d'anellament de tardor que organitzen el GCA i el Parc Natural del delta de l'Ebre al Canal Vell, el 18 d'octubre es va capturar un exemplar de 1r hivern de Rossinyol blau siberià *Luscinia cyane*. El primer registre per el Paleàrtic correspon a una femella, també de 1r hivern, anellada el 27 d'octubre de 1975 a les illes anglonormandes.

Locell era un individu de 1r hivern, de coloració general marronàcia i amb la cua lleugerament blavosa i clarament més curta que la d'un Rossinyol comú *Luscinia megarhynchos*. El bec era bastant robust, de color carn i amb el culmen fosc. Les potes eren de color rosa pàl·lid i força llargues. Lull, gran i fosc, estava envoltat per un anell ocular ben marcat de color marró clar. Les primàries i les secundàries eren marronoses i tenien la vora externa d'una tonalitat lleugerament daurada que recordava el disseny de la Cotxa cuablava *Tarsiger cyanurus*. L'edat de l'ocell era força evi-

David Bigas

dent: les grans cobertores més externes (juvenils) eren marrons i presentaven un distintiu puntejat pàl·lid similar al del Pit-roig *Erithacus rubecula*; les dues grans cobertores més internes les havia renovat durant la muda postjuvenil. Tant la cua com les supracobertores caudals tenien un característic to blavós mentre que les infracobertores caudals eren de color blanc pur i lleugerament puntejades de color daurat. Les parts inferiors

eren bàsicament blanques, si bé les plomes del pit tenien una vorera marró que creava un lleuger aspecte motejat.

Observadors: David Bigas, Ricard Gutiérrez, Ferran López i Sofia Rivaes.

Adreça de contacte: David Bigas, Parc Nat. delta Ebre, Av. Catalunya s/n, 43580 Deltebte.

DAVID BIGAS

NOVETATS AVIFAUN STIQUES

Noves espècies anellades

Viri d'ulls vermells *Vireo olivaceus*

En el decurs de la tradicional campanya d'anellament científic d'ocells que es realitza cada tardor a ca l'Andreu (Tiana), el dia 30 d'octubre en Carles Llebaria va capturar un Viri d'ulls vermells *Vireo olivaceus*.

El Viri d'ulls vermells és un dels divagants americans més comuns a Europa. Fins ara, però, només se'n coneixien dues observacions prèvies a tot l'Estat, la primera de les quals correspon a un ocell trobat mort a Tarragona el 19 d'octubre de 1995 i la segona a Elx el dia 25 del mateix mes i any. De fet, aquest és l'ocell més rar que mai s'hagi capturat a ca l'Andreu des que es va començar a anellar a la finca a principis dels anys 70.

Un cop passats els primers moments de nerviosisme, una ràpida mirada a la pàgina dedicada als divagants americans de la Jonsson va deixar pocs dubtes sobre la identitat correcta de l'ocell. L'exemplar era de la mida d'un tallarol gran però tenia la cua clarament més curta i el bec força més llarg i robust, amb la base bastant ampla i la punta

Gabriel Gargallo

lleugerament ganxada. D'altra banda, la coloració general de l'ocell i el disseny del cap eren del tot distintius.

El capell, grisós pàl·lid, tenia una distintiva vorera negra que limitava amb una llarga i prominent llista supercilial blanquinosa, més grisosa per sobre i darrere de l'ull. L'ull era marró rogenc. Les brides i la llista ocular eren fosques. Els auriculars tenien un to general gris verdós, trencat pel color blanquinós de l'àrea més propera a l'ull i la gola. El bec era gris fosc, amb la mandíbula inferior més pàl·lida i la punta més fosca. Les parts superiors eren essencialment verdoses. Les cobertores alars i les plomes de vol eren negrenques i vorejades de

verd. El patró de muda era típic dels ocells de 1r hivern: les rêmiges i cobertores primàries, totes juvenils, eren lleugerament més desgastades i amb les vores d'una tonalitat verdosa menys prominent que les plomes mudades durant la tardor (e.g. les grans cobertores). La cua tenia un to lleugerament

més marronós però seguia tenint un obvi tint verdós a les vores de les plomes. Els costats del cos i del pit eren de color gris-verdós mentre que la resta de les parts inferiors eren bàsicament blanques; les infracobertores caudals tenien una forta tonalitat groguenca. Les potes eren de color gris blavós.

Observadors: Carles Llebaria, Gabriel Gargallo, Ricard Gutiérrez, Xavier Larruy, Ferran López i Sergi Sales.

Adreça de contacte: Carles Llebaria, Guineueta 5, 6è 2^a, 08042 Barcelona.

CARLES LLEBARIA

PETICIONS D'INFORMACI

Atles dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2001

enguany és el darrer any del treball de camp massiu del nou Atlas dels ocells nidificants de Catalunya. És molta, però, encara la feina que manca per fer. Per tant, és bàsic que ens posem les piles per assolir la màxima cobertura i qualitat de les

dades. És important que aquelles persones que ja hagueu completat la quadrícula que teniu assignada (amb els censos dels quadrats d'1x1 realitzats), en comptes de continuar insistint-hi agafeu una nova quadrícula d'on de ben segur sortiran dades molt més positives. Aquelles persones que encara no tingueu assignada cap quadrícula, aquesta és la darrera oportunitat de participar en aquest projecte col·lectiu. Si esteu en aquesta situació, parlem-ne i de ben segur trobarem alguna quadrícula que s'adapti a les vostres

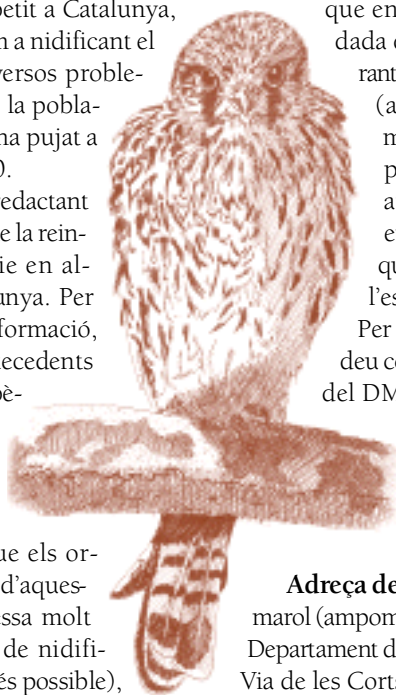
possibilitats. A més, cal continuar insistint en la necessitat d'aportar en forma de fitxa complementària totes les dades obtingudes en qualsevol quadrícula de Catalunya durant el anys 1999, 2000 i 2001, les de cada any en una fitxa diferent. Penseu que aquestes dades, fins i tot les de les espècies més banals, són bàsiques per completar les fitxes de cada quadrícula, corregir possibles errors i entendre l'abundància de cadascuna de les espècies, tant a la quadrícula com al global de Catalunya.

PETICIONS D'INFORMACI

Informació sobre el Xoriguer petit *Falco naumanni* a Catalunya

Des de 1990, el Departament de Medi Ambient està portant a terme un projecte de reintroducció del Xoriguer petit a Catalunya, d'on es va extingir com a nidificant el 1986. Després de diversos problemes de predació, etc., la població d'aquesta espècie ha pujat a 42 parelles l'any 2000.

Actualment s'estan redactant els plans de viabilitat de la reintroducció de l'espècie en altres indrets de Catalunya. Per tal de completar la informació, analitzar millor els antecedents històrics d'aquesta espècie a Catalunya i avaluar les prioritats en les reintroduccions, sol·licitem tota la informació històrica que els ornitòlegs puguin tenir d'aquesta espècie. Ens interessa molt particularment llocs de nidificació (indret exacte si és possible), nombre de parelles, anys, etc. Nom,

telèfon o e-mail de la persona de contacte per ampliar la informació.

D'altra banda, també recordem que ens interessa qualsevol dada de Xoriguer petit durant el període reproductor (abril-juliol). Actualment tots els xoriguers petits estan marcats amb anelles de PVC i ens interessa controlar qualsevol indret nou on l'espècie pugui nidificar. Per a més informació, podeu consultar la pàgina web del DMA.

Adreça de contacte: Manel Pomarol (ampomcl@correu.gencat.es), Departament de Medi Ambient, Gran Via de les Corts Catalanes 612-614, 08007 Barcelona.

Observacions de gavians marcats amb anelles de colors

Des de l'any 1995, estic anellant els gavians argentats de potes grogues (*Larus cachinnans*) de les illes Medes amb anelles de PVC. L'objectiu d'aquest estudi és obtenir dades que permetin analitzar la dispersió i la dinàmica poblacional d'aquesta gran colònia després d'haver estat sotmesa a intenses campanyes de descast. En total s'han anellat més de 3.600 gavians durant aquests 6 anys, arribant a ser una de les colònies europees de làrids amb major nombre de marcatges usant anelles de PVC (vegeu els llistats publicats per l'European Colour-ring Birding).

Els reavistaments o recuperacions d'o-

cells marcats són molt més importants que els propis anellaments, ja que la informació que proporciona l'anellament bàsicament es deriva dels reavistaments dels individus marcats. És per tot això que vull animar als ornitòlegs que disposen de material adequat per llegir anelles que s'aturin a observar els gavians del seu entorn; i a les persones que ja ho fan, a part d'animar-los a que ho continuïn fent, vull donar-los les gràcies per la seva col·laboració.

Adreça de contacte: Marc Bosch (mbosch@porthos.bio.ub.es), Aragó, 138, 2n 1a, 08011 Barcelona.

Observacions per a l'Anuari d'Ornitologia de Catalunya 2000

Un cop publicat l'Anuari de 1998 (quan llegiu aquestes línies, l'Anuari ja serà al carrer), ja ens hem posat mans a l'obra amb el de 1999 i hores d'ara ja estem treballant amb la informatització i selecció de les dades. Està previst que la publicació de l'Anuari de 1999 no s'endarrereixi més enllà del proper estiu. Això, però, no acaba aquí. Si volem assolir, durant l'estiu de 2002, la fita de publicar durant cada primavera/estiu l'anuari de l'any anterior, cal que el de 2000 estigui llest a principis de l'any vinent.

El període de recepció de dades per a l'Anuari de 2000 finalitzarà de forma improrrogable el proper 31 d'agost. Us agrairíem, però, que no espereu fins a l'últim moment per tramitar les vostres observacions (de fet, molts de vosaltres ja ens les heu enviat juntament amb les dades de 1999). Per tramitar les dades de l'anuari la millor opció és utilitzar el programa informàtic OrnitoCites1.00: si encara no el teniu, podeu baixar-lo de la pàgina web del GCA (www.grupcatala.org). Si

Carmen Vila

no disposeu d'ordinador, teniu l'opció d'enviar les dades en paper utilitzant les Fitxes d'Observacions creades expressament per a l'Anuari (podeu demanar-ne còpies a l'Oficina del Grup). Recordeu que, en qualsevol cas, totes les observacions han d'enviar-se, ja sigui per correu electrònic o ordinari, directament a la seu del GCA.

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES

CARLES BARRIOCANAL (CB), ABEL JULIEN (AJ)

Ribas, J. 2000.

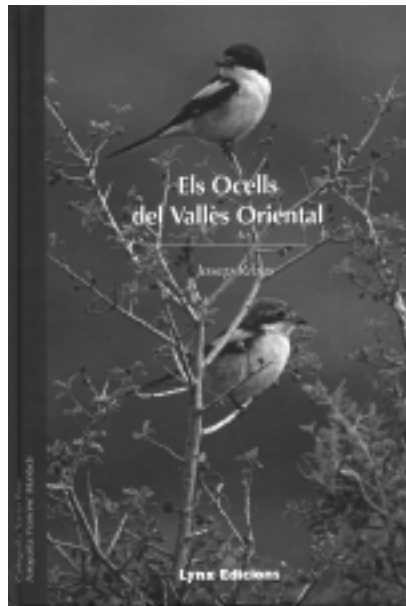
Els Ocells del Vallès Oriental

Lynx Edicions. Barcelona

“Els ocells del Vallès Oriental”, de Josep Ribas, és el resultat de 20 anys d'observació i mostreig sistemàtic dels ocells del Vallès Oriental i àrees adjacents del Vallès Occidental, Osona, Bages, la Selva, Maresme i Barcelonès.

El treball s'estructura en una primera part, on es descriu el mètode de treball -amb un acompanyament de mapes i 25 esplèndides fotografies de Francesc Muntada-, i una segona part, que ocupa la major part del llibre, on s'analiza la distribució i estat de cada una les espècies de l'àrea d'estudi. La quadrícula treballada ha estat de 5x5 km, donant un total de 68 quadrícules que han estat visitades almenys un cop cada mes de l'any. Igualment, s'han triat de 3 a 7 quadrícules de 1x1 km dintre de les de 5x5, en les quals s'han fet més d'un miler de censos. Segons l'hàbitat i l'ocell, es van fer censos complets de les parcel·les d'1x1 km, IPAs o estimes directes de població.

L'autor ha fet un treball realment extraordinari pel que fa a la precisió en la detecció de les espècies. Sorpren veure com s'han localitzat acuradament ocells que poden passar per alt fàcilment, com la Becada, alguns alaudids, aus nocturnes, passeriformes amb distribució molt reduïda o migrants escassos. El detall a què s'arriba en molts ocells demostra no només la quantitat ingent d'hores al camp sinó també el grau de coneixement del territori que té l'autor, que no ha passat per alt cap bosquet, torrent, guaret o marge dels 1.700 kms quadrats (es diu aviat) mostrats. A més, això ha estat fet du-

rant les quatre estacions del l'any, cosa que multiplica la dificultat inherent a aquest tipus de treballs. Tothom que hagi fet alguna quadrícula de 10x10 km de l'Atlas català pot fer-se a la idea del que això representa.

El llibre no està destinat al gran públic, sinó a ornitòlegs que ja coneixen les espècies tractades, de manera que no inclou descripcions o dibuixos per a la identificació. Per la nostra banda, això és d'agrair, ja que permet anar directament al gra, sense haver de destriar la informació que ens interessa. Els textos de les espècies són aclaridors i moltes vegades revelen detalls específics molt interessants. El text s'estructura en apartats de fenologia, hàbitat, distribució geogràfica i tendència poblacional, donant informació molt concreta sobre cada un dels punts tractats. No hi ha palla, frases redundants o fugides d'estudi: només informació valuosa, clara i concisa.

Només he trobat un parell d'aspectes del llibre que probablement es po-

drien haver tractat d'una altra manera. En primer lloc, la distribució es marca amb un cercle sòlid en totes les quadrícules amb presència d'aquella espècie durant els 20 anys de prospecció i, per tant, no es correspon necessàriament amb l'actualitat. L'autor n'és conscient i en el text ho aclareix bé en la majoria dels casos, però això fa que el lector no es pugui fer una idea ràpida de la distribució de l'ocell només mirant el mapa i cal llegir el text per interpretar-lo correctament. Per exemple, el mapa del Cucut reial *Clamator glandarius* mostra una distribució que ocupa un 23% de les quadrícules. Tanmateix, en el text s'explica que aquesta espècie pràcticament està extingida al Vallès Oriental i que des de 1994 no hi ha hagut cap registre. Altres ocells que han patit una regressió poblacional també mostren una distribució geogràfica anormalment extensa. Possiblement, hauria estat més aclaridor si s'haguessin fet servir símbols diferents per a les quadrícules amb presència històrica de l'ocell i per a les quadrícules amb presència en els darrers anys.

Un segon punt del llibre que crida l'atenció són les avaluacions de la població. És força aparent que en els ocells censats pel mètode de la parcel·la s'ha subestimat la població i que en els IPAs s'ha sobreestimat. Les estimes poblacionals d'alguns ocells comptabilitzats pel mètode de la parcel·la donen, per exemple, 9.800 parelles de Mosquiter pàl·lid o 4.985 d'Oreneta i, en canvi, les estimes d'alguns ocells comptats per IPAs donen 301.000 parelles de Pit-roig, 180.000 de Cargolet o 154.000 de Merla. Probablement, no hauria calgut intentar fer estimes poblacionals del conjunt de l'àrea estudiada i hauria estat més aclaridor donar només densitats relatives en els diferents hàbitats mostrats.

En qualsevol cas, “Els ocells del Vallès Oriental” marca una fita dintre les publicacions d'ornitologia comarcal catalana i posa el llistó molt alt per a qualsevol tipus de treball similar. Aquest llibre és 100% recomanable no només per

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES

als ornitòlegs que treballen al Vallès sinó també per a tots aquells que estiguin interessats a treballar en la distribució d'ocells en qualsevol indret. Tots els qui fem observació d'ocells al Vallès agraïm l'aparició d'aquesta publicació i personalment haig de reconèixer que he devorat aquest llibre unes quantes vegades i que en cada repàs m'he adonat de detalls importants. El treball d'en Josep Ribas hauria de servir d'exemple per a tothom de com el treball de camp seriós i sistematitzat pot donar resultats de gran nivell. **AJ**

Bautista, L.M. & Pantoja, J.L. 2000

A bibliometric review of the recent literature in ornithology.

Ardeola 47: 109-121.

Amb les dades de les publicacions en zoologia del Zoological Records aparegudes entre el 1978 i 1998, s'ha fet una anàlisi de la proporció dels principals temes d'estudi de la classe ocells. Un 15% dels articles de zoologia d'aquests vint anys pertanyien a aspectes relacionats amb l'ornitologia. S'ha fet una categorització dels temes d'estudi dels ocells, tot seleccionant 14 grans unitats temàtiques. D'elles, la biologia de la reproducció, la dinàmica de poblacions, la biologia de la conservació i la gestió de la fauna han estat les categories més estudiades en aquestes dues dècades. Una anàlisi en profunditat quant a l'evolució dels temes ha trobat que tant la dinàmica de poblacions com la fisiologia i les relacions predador-presa han estat els aspectes que més han incrementat l'interès, mentre que els catàlegs, els atlas i les guies, així com les publicacions sobre biologia de la reproducció, han davallat notablement. Utilitzant les dades des de 1900, els autors han trobat un considerable augment en el nombre d'autors per treball, passant d'una mitjana de 1,03 al 1900, a 2,19 al 1998. **CB**

Marin, R. & Dalmau, J. 2000.

Uso del hábitat por el Mochuelo Boreal Aegolius funereus en Andorra (Pirineo Oriental) durante el periodo reproductor.

Ardeola 47: 29-36.

S'ha fet el seguiment de la reproducció del Mussol pirinenc als Pirineus andorrans en base a punts d'escolta crepusculars. S'han analitzat les característiques estructurals dels sectors on s'ha detectat l'espècie, tot establint unes zones control -no ocupades- per a la comparació. En base a aquestes anàlisis, s'ha vist que l'espècie troba l'hàbitat idoni en boscos madurs amb arbres espaiats o bé amb presència de sectors oberts, així com en àrees on abunda la fusta morta i cavitats per a la ubicació del niu. Es proposen tot un seguit de criteris de gestió dels boscos per a l'afavoriment de l'espècie. **CB**

Mateo, R., Estrada, J., Paquet, J., Riera, X., Domínguez, L., Guitart, R. & Martínez-Vilalta, A. 1999.

Lead shot ingestion by marsh harriers Circus aeruginosus from the Ebro Delta, Spain.

Environmental Pollution 104: 435-440.

S'ha estudiat l'efecte del plom en la recolonització de l'Arpella al delta de l'Ebre, un sector que havia mantingut una població nidificant significativa abans dels anys 80. Els autors han analitzat el contingut en plom de regurgitacions, la quantitat de plom en sang d'aus en llibertat i el contingut en plom de teixits d'aus mortes. Els continguts en plom en les regurgitacions són menors que els valors trobats a d'altres aiguamolls europeus, mentre que el contingut en sang és força més elevat, tot i que a nivells d'intoxicació, el delta de l'Ebre està per sota dels europeus. És significatiu l'efecte del període de cacera en els continguts en plom: els valors més elevats es donen a l'inici de l'època de cacera, i disminueixen cap al final de la

temporada. El mateix s'ha trobat en la relació hivernants-migrants, essent en les poblacions hivernants on més quantitat de plom s'ha detectat. No s'ha trobat una relació directa entre la davallada de la reproducció de l'espècie i el nivell d'exposició al plom, però tot apunta cap a aquesta possibilitat, ja que en algunes zones humides del nord d'Espanya i de l'oest europeu, els continguts d'arpelles nidificants estan augmentant. **CB**

Negro, J.J., Margalida, A., Hiraldo, F. & Heredia, R. 1999.

The function of the cosmetic coloration of bearded vultures: when art imitates life.

Animal Behaviour 58: 14-17.

Al'apartat de "forum" de la revista *Animal Behaviour*, els autors fan un repàs del coneixement de l'adquisició de color per part del Trençalòs i n'expliquen l'origen i les conseqüències per a l'espècie. El color ocre-ataronjat que el Trençalòs té al ventre, coll i cap, no el té des del moment que neix, sinó que el va adquirint amb el fregament en terres amb òxids de ferro o bé amb banys en fonts ferruginoses, com s'ha trobat fa pocs anys. El debat que neix d'aquest fet parteix dels supòsits que aquesta adquisició passiva dels colors es relaciona amb la teoria de la senyalització, essent un alt grau de coloració una senyalització de l'estatus en encontres interespecífics. Una coloració intensa demostra, per part de l'individu, un elevat coneixement de l'àrea, doncs el Trençalòs es mostra molt reservat en el moment que ha trobat un sector on pugui gaudir d'un bany d'òxid. Donades la impredecibilitat i les llargues distàncies que requereix el seu tipus d'alimentació, aquest grau de coneixement el fa ser un individu dominant. Aquest fet és també vàlid per a les femelles, que en ser més grans actuen amb un comportament altament territorial. Pel que fa a l'edat dels individus, els joves són marcadament menys acolorits que els adults.

CB

AGENDA

1 de març al 30 de maig

Campanya d'anellament Piccole Isole 2001 als Aiguamolls de l'Empord

Per novè any consecutiu, el GCA i el Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà organitzen aquesta tradicional campanya per a l'estudi de la migració prenupcial. La campanya té lloc als estanys de Palau. L'any passat, en dos mesos (1 d'abril al 30 de maig) es varen anellar un total de 2.914 ocells de 60 espècies diferents. Les espècies usualment més capturades en aquesta campanya són la Boscarla de canyar *Acrocephalus scirpaceus*, l'Oreneta *Hirundo rustica*, el Mosquiter de passa *Phylloscopus trochilus* i el Tallarol de casquet *Sylvia atricapilla*. Tots aquells que vulgueu col·laborar us podeu posar en contacte amb l'Oriol Clarabuch (656 32 72 23; clarabuch@jet.es). El GCA s'encarregarà de la manutenció de tots aquells col·laboradors que restin un mínim de 7 dies seguits. Hi ha lloc per dormir *in situ*.

3, 10, 17 i 24 de març

Curs pràctic d'introducció a l'anellament a l'Alt Urgell i la Cerdanya

Els interessats podeu posar-vos en contacte amb el coordinador del curs, Jordi Dalmau (973 35 42 06; jordidalmau@retemail.es).

7 de març

Conferència al Museu de Zoologia de Barcelona a càrrec d'Eduard Durany i Roger Sanmart "Projecte de reintroducció del Falc pelegrí a Barcelona"

En aquesta xerrada s'exposaran els resultats obtinguts durant els dos anys primers anys d'aquest programa de reintroducció.

17 i 18 de març

Assemblea general ordinària del Grup Catal d'Anellament, Santa Susanna

L'assemblea tindrà lloc el dissabte a les 16:00. La resta del dissabte i durant el matí del diumenge tindran lloc diverses xerrades així com el tradicional concurs d'identificació.

7, 14, 21 i 28 d'abril

Curs pràctic d'introducció a l'anellament a l'Alt Empord

Els interessats podeu posar-vos en contacte amb el coordinador del curs, Oriol Clarabuch (656 32 72 23; clarabuch@jet.es).

Rafa Torralbo

FORMULARI DE SUBSCRIPCIÓ PER A 2001. Vull subscriure'm al GCA per al 2001 per la qual cosa rebré: Butll. GCA, l'Anuari d'Ornitologia, l'Abellerol i la Revista de Anillamiento per un import de 4.000 pts. a l'any. Si us plau afegiu les meves dades al directori de subscriptors.

Dades personals

Nom i cognoms _____

Adreça _____ Ciutat _____

Codi postal _____ Tel. _____ Correu electrònic _____

Domiciliació bancària

En/Na: _____ Autoritzo el Banc/Caixa: _____

Entitat Agència Control Número de compte

domiciliat a _____ carrer/plaça _____

perquè carregui en aquest compte bancari del qual sóc titular l'import de les quotes anuals que em pertocuin com a soci subscriptor del Grup Catal d'Anellament.

Signatura: _____

_____ a _____ de _____ de 200_____

Grup Catal d'Anellament

Museu de Zoologia

Passeig Picasso, s/n

08003 Barcelona

Tel.: 93 319 42 79

Correu electrònic: gca.gca@suport.org

Pàgina web: www.grupcatala.org

